

CONFIANÇA I ÈXIT ECONÒMIC
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 30 de Juliol de 2013)

Quan creiem que algú pren en compte els nostres interessos i preferències és més probable que estiguem disposats a ser vulnerables a les seves accions. Aquesta és l'essència de la confiança, i es disposa en persones a qui considerem fiables. La fiabilitat és un element molt important en les relacions socials. De fet, la majoria de les persones estan disposades a castigar 'socis' no fiables, encara que això impliqui assumir algun perjudici propi.

La confiança és un component crucial en les relacions que es mantenen de forma continuada en el temps: promou relacions productives, efectives i cooperatives en les organitzacions, davant els dilemes socials, i en situacions de negociació. Això és molt important en l'àmbit de l'economia. L'absència de confiança inhibeix la inversió i la creació de riquesa, i quan falla es redueixen significativament els beneficis de la cooperació econòmica. La confiança està entre els principals factors que expliquen l'èxit en el desenvolupament de les societats; la seva falta està relacionada amb els problemes de subdesenvolupament i d'endarreriment econòmic.

Al juny de 2013 la Fundació BBVA va fer pública la segona part de l'estudi internacional *Values and Worldviews*, que aporta dades obtingudes a partir d'una anàlisi en 10 països de la Unió Europea sobre diversos aspectes, entre ells la confiança. Davant la pregunta "En general, diria vostè que es pot o que no es pot confiar en la majoria de la gent?", A Dinamarca, Alemanya, Suècia i Holanda s'obtenien els valors més alts, enmig quedaven el Regne Unit i Itàlia. Els països on s'obtenien els valors més baixos eren, per ordre decreixent, República Txeca, Polònia, Espanya i França.

Si posem això en relació amb el PIB per càpita (ppa, Eurostat), obtenim uns resultats interessants, ja que sembla indubtable que la confiança té una associació clara amb el PIB per càpita. Els quatre països amb majors valors de confiança tenen un índex de creació de riquesa molt superior a l'agregat de la Unió Europea. També és el cas dels països intermedis, com Itàlia i Regne Unit, encara que aquí destaca l'excepció significativa de França (últim país en confiança i únic per sota d'Espanya), i també amb un nivell de riquesa per sobre del de la UE. La relació entre confiança i creació de riquesa no és perfecta, ja que hi ha molts i diversos factors que contribueixen a la capacitat de creació de riquesa d'un país. Però sembla una relació clara.

La manca de confiança en les relacions de llarg termini provoca que augmentin els costos de relació (de transacció), perquè la gent té més tendència a adoptar actituds defensives i a prendre mesures davant el risc de comportaments oportunistes de l'altra part. Les relacions socials i entre grups en societats amb baix nivell de confiança consumeixen molta més energia i esforços en activitats no positives; són societats més esgotadores per als seus membres. No els recorda això a la dinàmica en què estem embolicats?